

Riksdagens protokoll 1996/97:3

Torsdagen den 19 september

Protokoll
1996/97:3

Kl. 14.00 – 15.27

1 § Nya riksdagsledamöter, m.m.

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprövningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för nya ersättare för riksdagsledamöter

Till Valprövningsnämnden har från Riksskatteverket inkommit bevis om att Majvi Andersson, Älvsjö och Per-Olof Edin, Älvsjö (båda s) utsetts till nya ersättare för riksdagsledamöter fr.o.m. den 20 augusti 1996.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat bevisen och den nya bilagan till bevis för ersättare och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 15 kap. 1 § vallagen.

Stockholm den 7 september 1996

Lars Tottie/

Sven-Georg Grahn

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamöter och ersättare för riksdagsledamöter

Till Valprövningsnämnden har från Riksskatteverket inkommit bevis om att

dels Magnus Johansson (s), Nättraby, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 17 september 1996 sedan Yvonne Sandberg-Fries (s) av sagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot. Till ersättare för riksdagsledamöter har i detta fall utsetts Kenneth Hake, Karlshamn, Anna-Karin Ödmann, Karlshamn och Pirjo Veteli, Olofström, (alla s),

dels Dag Ericson, Uttran, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 oktober 1996 sedan Christina Zedell (s) av sagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot. Till ersättare för riksdagsledamöter har i detta fall utsetts Åsa Stenberg, Sollentuna, Björn Ericson, Tyresö, Christina Axelson, Huddinge, Christer Erlandsson, Järfälla, Cinnika Beiming, Södertälje, Lennart Allard, Norrtälje, Marie Linder, Tyresö, Niclas Lindberg, Haninge, Anna-Karin Lundström, Rosersberg, Yilmaz Kerimo, Norsborg och Berit Berggren, Sundbyberg, (alla s).

Valprövningsnämnden har denna dag granskat bevisen och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 15 kap. 1 § vallagen.
Stockholm den 18 september 1996

Lars Tottie/

Annika Sandström

2 § Meddelande om plan för kammarens sammanträden

Talmannen meddelade att en plan för kammarens sammanträden under hösten 1996 delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Meddelande om debatt med anledning av budgetpropositionen

Talmannen meddelade att med anledning av budgetpropositionen skulle debatt anordnas *fredagen den 20 september kl. 9.00*. I debatten skulle finansminister Erik Åsbrink (s), Bo Lundgren (m), Per-Ola Eriks-son (c), Anne Wibbe (fp), Johan Lönnroth (v), Roy Ottosson (mp) och Mats Odell (kd) delta.

Talmannen meddelade vidare att i meddelande som delats ut framgick debattregler som överenskommits med företrädare för partierna.

Frågestund

4 § Frågestund

Anf. 1 TALMANNEN:

Vi inleder nu riksdagens frågestund, den första under detta riksmöte. Följande statsråd kommer att delta: utrikesminister Lena Hjelm-Wallén, socialminister Margot Wallström, miljöminister Anna Lindh, jordbruksminister Annika Åhnberg, statsrådet Ylva Johansson, statsrådet Thomas Östros och statsrådet Ulrica Messing. Utrikesministern svarar på såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde i regeringen. Frågorna till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Jag hälsar regeringens företrädare välkomna och ber er inta era platser.

EU-stöd till miljöorganisationer

Anf. 2 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Det verkar som om man inom EU genom ministerrådet har fattat beslut om att skära ned budgeten på så sätt att stöd till miljöorganisationerna inom EU inte längre kommer att utgå. Det är budgetministerrådsmötet som har fattat det här beslutet, som fick stöd av Sverige – dock icke av t.ex. Danmark. Det här har väckt viss förstämning, berättigad sådan, hos miljöorganisationerna.

Jag undrar om miljöministern med utgångspunkt i miljöresonemang vill berätta hur hon tänker korrigera den här situationen och se till att det här beslutet får en annan inriktning.

Prot. 1996/97:3
19 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 3 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag kan hålla med om att det här såg mycket allvarligt ut när man såg det i tidningarna. Lyckligtvis är läget inte riktigt så allvarligt. Skälet till att man inte fattade beslut om det här anslaget var att det inte fanns formell grund för anslaget, dvs. man hade inte beslutat om det i rätt ordning. Man kommer dock senare i höst att fatta beslut om anslaget så att miljöorganisationerna får sina pengar, om än något senare än om kommissionen hade skött den här frågan rätt från början.

Anf. 4 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Jag är naturligtvis väldigt glad för svaret, om det nu innebär att Sverige genom sin företrädare i ministerrådet kommer att se till att miljöorganisationerna får det här stödet. Ett sådant löfte från miljöministern är jag väldigt glad över.

Anf. 5 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Miljöorganisationerna kommer att få sina pengar. Förmodligen sker det som jag sade på en annan formell väg; det blir kommissionen som ser till att miljöorganisationerna får sina pengar. Sverige har dock aldrig ifrågasatt anslaget till miljöorganisationerna som sådant. Det var bara en formell debatt om i vilket forum beslutet skulle fattas.

Regeringspartiets relation till LO

Anf. 6 PATRIK NORINDER (m):

Fru talman! Min fråga är till statsrådet Ulrica Messing.

LO och fackföreningsrörelsen har hotat att dra in det årliga stödet på ca 20 miljoner kronor till regeringspartiet om inte några fackliga krav tillgodoses. Oviljan att stöta sig med fackföreningsrörelsen syns tydligt i Socialdemokraternas och Centerns uppgörelse om förändringar i arbetsrätten. Med några få ord avfärdas t.ex. företagens önskemål om en revidering av turordningsreglerna i LAS. Anser statsrådet att det är lämpligt att regeringspartiet tar emot pengar av LO som så tydligt villkoras med att LO:s synpunkter skall tillgodoses?

Anf. 7 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Som Patrik Norinder säkert har uppmärksammat är LO starkt kritiskt mot det förslag om arbetsrätten som vi har förhandlat fram med Centern. Vi tycker att det är ett bra förslag, och vi kommer att presentera en proposition till riksdagen den 30 oktober utifrån de förhandlingar som har varit.

Jag tror också att den artikel som stod i Dagens Industri i dag, där man hade vänt sig till 500 småföretag med mellan 5 och 200 anställda, talar sitt tydliga språk om att det inte är turordningsregeln som gör att företag inte nyanställer. Hela 59 % av de tillfrågade företagen sade sig

Fel! *Okänt*
växelargument.

nämligen vara intresserade av att nyanställa när de nu läst förslaget till ny arbetsrätt. Naturligtvis välkomnar jag den reaktionen.

Anf. 8 PATRIK NORINDER (m):

Fru talman! Statsrådet svarade inte på min fråga om lämpligheten. Vad gäller den här artikeln kanske man också måste titta på vad som står i den fråga som föranleder resultatet. Frågan löd: "Kan du tänka dig att försöka förhandla fram ändringar i arbetsrätten med facket på ditt företag, till exempel för att ändra turordningsreglerna?" Då är det inte så konstigt att svaret blir detta, eftersom företagen vill ha ändrade turordningsregler. Statsrådet har kanske läst den här artikeln på ett sätt som är till fördel för henne själv, men man skall nog se det som att företagen välkomnar *varje* ändring i arbetsrätten.

Jag vore dock tacksam om statsrådet svarade på min fråga om lämpligheten.

Anf. 9 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag har inte bara läst artikeln utan även fått ta del av hela undersökningen. Den går i samma tecken, och jag välkomnar resultatet hos småföretagen av våra förslag till förändringar i arbetsrätten. Vi skall naturligtvis följa upp detta och se om de verkligen leder till så många nyanställningar som de säger. Ingen vore gladare än regeringen om det blir så.

Beträffande lämpligheten tycker jag att den diskussion som har varit talar sitt tydliga språk. Vi kommer att presentera ett förslag till förändringar i arbetsrätten med proposition i riksdagen den 30 oktober, trots kritik från många olika håll.

Svenskt bistånd till militär utrustning samt EU och barns rättigheter

Anf. 10 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag har två frågor till utrikesminister Lena Hjelm-Wallén.

Min första fråga gäller om det är möjligt att genom bistandsmedel förse andra länder med militär utrustning.

Min andra fråga gäller IGC-konferensen. Riksdagen beslöt i mars i år att regeringen borde föra fram att frågor om barnets rättigheter skulle sättas upp på regeringskonferensens dagordning och beaktas där. Sverige skulle aktivt driva detta. Nu har jag förstått att ingenting har gjorts på det området, och att Irlands familjeminister vid en direkt fråga säger sig ha tagit upp frågorna bland utrikesministrarna och inte funnit något särskilt stöd för att driva dem.

Anf. 11 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det var två mycket olika frågor. Men jag kan ändå svara på dem med en gång.

Jag antar att Eva Zetterbergs första fråga handlar om radarinstallationer i Estland, Lettland och Litauen. De har ingenting att göra med att det är en militär utrustning det handlar om. Radar för att övervaka sina gränser har de flesta länder. För att stärka suveräniteten hos Estland, Lettland och Litauen bör de också ha tillgång till detta.

Det är på det sättet man bevakar sina gränser, inte på grund av någon rädsla för militära hot, utan det kan vara illegal flyktinginvandring, det kan vara oljeutsläpp, för att bevaka kusttrafiken osv. Det är inget konstigt i det alls. Helt öppna och tydliga handlingar har beskrivit vår verksamhet i detta avseende.

Beträffande den andra frågan, om barn och barnperspektivet i EU-sammanhang, är det på det viset att alla EU-länder har ratificerat barnkonventionen. Därför är alla länder bundna av detta och kommer också att arbeta på det sättet.

Sedan är frågan om man skall lyfta in detta i EU:s lagstiftning. Då skulle vi ju ge EU inflytande över en väldigt stor del, som vi normalt i Sverige inte brukar anse skall vara EU:s åliggande.

Anf. 12 TALMANNEN:

Jag vill uppmana er att ta en fråga i taget med tanke på den korta tiden för varje enskilt inlägg.

Anf. 13 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag skall hålla mig till den senare frågan.

När riksdagen fattade beslut om att uppmana regeringen att särskilt beakta frågan om barnets rättigheter var det inte fråga om att föreslå någon gemensam lagstiftning. Det står tydligt och klart: Frågor om barnets rättigheter uppmärksammas vid regeringskonferensen, och barnperspektivet beaktas i förberedelsearbetet inför EG-beslut som rör barn, utan att EG får kompetens att lagstifta.

Det är det jag vill hävda. Jag har hittills inte sett några tecken på att regeringen har drivit eller tagit upp dessa frågor. Jag vill därför gärna skicka med en förhoppning om att man gör det framöver, eftersom arbetet inte är avslutat i regeringskonferensen.

Anf. 14 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Om man arbetar med denna fråga direkt i regeringskonferensen handlar det ju faktiskt om att ändra EU:s traktat. Då är vi inne på lagstiftning.

Däremot, och där tycker jag att socialutskottet har alldeles rätt, skall vi bevaka barnfrågor i EU-sammanhang. Självfallet skall vi det. Senaste tillfället jag gjorde det var när utrikesministrarna träffades. Då hade vi faktiskt vid två tillfällen under samma möte en diskussion om de mycket allvarliga händelserna i Belgien och hur vi ministrar skulle kunna följa upp konferensen i Stockholm mot sexuell exploatering av barn.

Assistansersättning till funktionshindrade

Anf. 15 KERSTIN HEINEMANN (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till socialminister Margot Wallström.

Sedan beslutet i maj i år om förändringar i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade har trätt i kraft kommer det rapporter om att begreppet Särskilda skäl tolkas mycket hårt av försäkringskassorna. Flera svårt funktionshindrade som tidigare har haft rejäl assistansersättning har

Fel! *Okänt*
växelargument.

nu fått försämringar. Jag vill därför fråga socialministern om hon har för avsikt att följa upp detta och eventuellt vidta några åtgärder.

Anf. 16 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Naturligtvis skall vi följa denna förändring mycket uppmärksamt. Detsamma skall förstas Socialstyrelsen och andra av våra tillsynsmyndigheter göra. Nu är det väl litet för tidigt att dra slutsatser av förändringen, men vi håller självklart ögonen på detta.

Anf. 17 KERSTIN HEINEMANN (fp):

Fru talman! Jag tackar för det. För några kan det ju vara ganska bråttom, t.ex. för skolbarn som nu inför höstterminen inte får ha kvar sin personliga assistent i skolan och kanske får avstå från den frivilliga skolgången.

Det är tydligen så att försäkringskassorna hänvisar till att det nu är domstolarna som skall avgöra. Det här skapar naturligtvis mycket bekymmer och oro för dem som är drabbade. Jag ser det som mycket angeläget att man snarast tittar på detta.

Anf. 18 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Som jag sade tidigare är det självklart att vi skall följa detta med intresse. Jag gör ändå bedömningen att man försöker att hitta lokala lösningar som följer lagens intentioner. Jag hoppas att man skall fortsätta att göra det och hellre följa en generös och human linje än att vara för tuff.

Följderna av en sänkning av ölskatten

Anf. 19 INGRID NÄSLUND (kd):

Fru talman! Jag vill också ställa en fråga till Margot Wallström. Det gäller den aviserade sänkningen av ölskatten.

Alla forskare är eniga om att det är tillgänglighet och prissättning som mest av allt påverkar alkoholbruket och kanske främst missbruket.

Med tanke på att så många tror att det kommer att medföra en stor ökning både av dödsfall och av sjukvårdens kostnader, undrar jag vad Margot Wallström har tänkt göra för att möta den förmodade ökningen av alkoholbruket om ölskatten sänks.

Anf. 20 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Vi tar detta på allra största allvar. Naturligtvis är vår utgångspunkt att alkoholpolitiken inte skall vara utformad så att den framkallar hånflin hos stora delar av befolkningen och därmed så småningom mister sin legitimitet. Vi måste också anpassa oss efter hur verkligheten ser ut, med ett behållande av skydd för ungdomar.

Samtidigt måste vi naturligtvis arbeta med delvis nya verktyg. Redan i oktober kommer jag att kalla till mig våra myndigheter och institutioner som jobbar med de här frågorna för att diskutera hur vi skall möta det hot som vi kan se framför oss. Hur skall vi gemensamt utforma informationskampanjer och andra insatser så att vi kan upprätthålla grunderna i vår alkoholpolitik?

Anf. 21 INGRID NÄSLUND (kd):

Fru talman! Det där kan låta gott och väl. Jag såg en lista över de institutioner som Margot Wallström hade kallat till sig. Jag vet inte om den var fullständig på något sätt, men jag saknade där både de polikliniker och den sjukvård som sysslar mycket nära med missbrukets offer. Jag saknade också nykterhetsorganisationerna som ändå på många sätt har bidragit till att hålla alkoholmissbruket nere.

Jag undrar: Finns det inte fler åtgärder som Margot Wallström redan har tänkt på? Alla forskare är eniga om att en åtgärd som sänkt pris, som gör alkohol betydligt tillgängligare, har en stor inverkan på människor så att de brukar alkohol i större utsträckning.

Anf. 22 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Vi måste ta till alla de metoder som vi känner, alltifrån att bekämpa hembränning, smuggling och allt vad det kan vara gemensamt med polis, tull och andra – och där har vi redan ett stort antal projekt på gång –, till att mobilisera alla våra myndigheter och institutioner som arbetar med de här frågorna, Folkhälsoinstitutet och organisationerna.

På den punkten har jag mycket gott samvete. Vi har hela tiden, Thomas Östros och jag, haft en mycket nära kontakt med nykterhetsorganisationerna. Det kommer att bli fler tillfällen att tala med dem, och jag ser också fram emot att vi skall kunna tilldela dem en del medel så att de också har resurser att driva de här frågorna både i EU-sammanhang och genom aktioner här i Sverige. Självklart skall vi möta den här frågan på många fronter.

Anf. 23 INGRID NÄSLUND (kd):

Fru talman! Jag är helt överens med Margot Wallström om att man bör ta till ett mycket brett fält av åtgärder och fortsätta med de medel som vi redan har. Men jag undrar ändå om det är klokt att släppa ett medel som har visat sig ganska effektivt innan man har kommit på några metoder som verkligen kan göra en stor skillnad. Jag tycker att det är ansvarslost. Vi har nu en ökning av bruket av starköl som är mycket oroande, främst bland ungdomar.

Anf. 24 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Vi kan inte blunda för att det här är ett stort problem. Det är inte längre geografiskt begränsat, utan det håller på att bli en kommersiell handel. Det som till syvende och sist står på spel är ju tilltron till hela vår alkoholpolitik. Det får inte vara så att man i ungdomsgruppen tar emot vår alkoholpolitik och våra bestämmelser med ett hånflin, som jag sade. Vi måste naturligtvis se att detta nu är en verklighet som vi får lov att tampas med. Vi kan inte blunda och låtsas som om ingenting har hänt, för någonting har hänt. Vi måste se till att välja verktyg och utforma våra insatser så att vi anpassar oss och så att vi ser till att slåss för det som är grundläggande i alkoholpolitiken.

Prot. 1996/97:3

19 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Fel! *Okänt*
växelargument.

Anf. 25 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Riksdagen har i olika omgångar beslutat om höjda fastighetsskatter, vilket gör att en del människor får svårt att bo kvar i sina hus. Det knöts då förhoppningar till uttalanden som regeringsföreträdare gjorde om att det skulle bli förändringar. Det vi har sett av det nu är en lagrådsremiss som enligt mitt förmenande innebär alltför små förändringar.

Min fråga till skatteministern är därför om han under det riksmöte som nu är påbörjat avser att lägga fram några fler förändringar på fastighetsskattens område eller om detta är den slutliga förändring som skall kopplas till de uttalanden som gjordes under våren.

Anf. 26 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Bakgrunden till fastighetsskattehöjningen känner ju Carl Fredrik Graf och övriga ledamöter väl till: statsfinansiellt kaos och behov av att både stärka statens inkomster och spara på utgifterna. Den särskilda bakgrunden till fastighetsskattehöjningen rörde det förslag som fanns om att snabbare trappa av räntebidragen för de nybyggda årgångarna bostadsrätter i början av 1990-talet. Vi gjorde då bedömningen att det skulle hota många bostadsrättsföreningars fortbestånd. Bättre vore att fler var med och bar den bördan.

Carl Fredrik Graf anser att skatter kan sänkas, det vet jag. Det är mer sällan vi får höra vilka utgifter som skall bort. Men när det gäller fastighetsskatten var den ett sätt att låta fler solidariskt bära bördan än bara dessa bostadsrättsägare. Sedan har regeringen lagt fram ett förslag för att lindra effekterna för dem som fått den mest kännbara höjningen av fastighetsskatten. Regeringens bedömning är att det är en politik som är väl avvägd. De som får mest kännbara höjningar får fem år på sig innan de kommer in i den högre skattenivån.

Anf. 27 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Jag tolkar svaret på det sättet att statsrådet inte avser att lägga fram några fler förslag om förändringar på fastighetsbeskattningsområdet under det här riksmötet. Det innebär att problemen kommer att kvarstå i väldigt stor utsträckning för många människor. Det visar sig ju, åtminstone om man skall gå efter lagrådsremissen, att detta inte kommer att leda till önskade effekter i samtliga fall.

Jag vill ställa en följdfråga till detta. Anser statsrådet att det finns några andra skäl än statsfinansiella för att behålla de höga fastighetsskatterna?

Anf. 28 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Fastighetsskatten ger detta år sammanlagt ca 24 miljarder kronor i statliga inkomster. Det är en oerhört väsentlig del av statens intäkter. Det är mycket mer än vad barnbidragen kostar under ett år. Det är hälften av vad staten ger till kommunerna under ett år i bidrag. Det är halva försvaret. Det är klart att det är en oerhört väsentlig intäktskälla. Samtidigt har vi fortfarande inte fullt ut sanerat statens finanser. Det är

inte möjligt att sänka skatter och samtidigt föra en ansvarsfull välfärdspolitik, och det är regeringens mening att fastighetsskatten är en central del av det som alla måste bidra till för välfärden.

Prot. 1996/97:3
19 september

Arbetsrätten

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 29 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till biträdande arbetsmarknadsminister Ulrica Messing.

Det tog ju lång tid för regeringen att få fram ett lagförslag om arbetsrätten, och när man läser lagrådsremissen konstaterar man att väldigt mycket bygger på att kollektivavtal sätts i förgrunden. Med den långa tid som detta har tagit blir man ändå litet förvånad när man läser om ikraftträdandet. Ikraftträdandet skall ske den 1 januari 1997 förutom när det gäller reglerna på lokal nivå. De träder i kraft först den 1 juli 1997. Härigenom får parterna på arbetsmarknaden längre tid på sig att anpassa sig till den nya regeln.

Den fråga jag skulle vilja ställa med anledning av detta och den kritik som har kommit från LO är: Det är väl inte så att arbetsmarknadsministern tänker ge LO och de centrala organisationerna möjlighet att besluta att de lokala avtal som man nu ges möjlighet till inte får träffas? Av vilken anledning väntar man ett halvår ytterligare när det gäller den här delen?

Anf. 30 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag skulle först vilja säga att jag inte tycker att regeringen har dragit ut på tiden med denna fråga. Parterna hade ett och ett halvt år på sig, och vi har efter tre veckor presenterat en överenskommelse över blockgränserna kring förändringar i arbetsrätten. Jag tycker att det är bra jobbat. Det var viktigt att göra så.

Anledningen till att alla saker inte kommer att träda i kraft den 1 januari är att en del av de saker som vi föreslår skall bli dispositiva berörs av EG-direktiv och av ILO-överenskommelser, och vi tycker att det är viktigt att alla har en chans att sätta sig in i på vilket sätt detta kan beröra förhandlingarna.

Anf. 31 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Att det här gick snabbt, det får nog stå för biträdande arbetsmarknadsministern. Det är nog inte så många som anser att det gick snabbt.

Jag skulle vilja ställa en fråga vad gäller det här med lokala avtal. Anser biträdande arbetsmarknadsministern att det vore fel om LO i sina regler tog in att lokala avtal inte får slutas utan att det skall bestämmas på central nivå? Meningen är att de lokala avtalen skall kunna slutas även om de är försenade. Är det rätt uppfattat?

Anf. 32 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Om LO skulle fatta beslut om att alla avtal i dag skall slutas på central nivå skulle det innebära ett steg tillbaka. Verkligheten är sådan att ett flertal av våra förbund redan nu träffar överenskommelser

lokalt. Vi tycker att det är ett bra sätt att jobba. Nu föreslår vi att man också i lagen tillåter förbund att träffa överenskommelser lokalt utan att peka ut att detta skall ske centralt, vilket lagen tidigare har gjort. Vi tar alltså bort skrivningen om att detta måste ske centralt. Vi låter förbunden fortsätta jobba som de har gjort tidigare, och vi vill att de skall ta hänsyn till de EG-direktiv och ILO-konventioner som finns.

Anf. 33 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Kan man förtydliga detta med att det vore ett steg tillbaka? Ministern tycker alltså att LO inte skall göra så här, utan de lokala avtalen skall slutas. Är det rätt uppfattat?

Anf. 34 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! I förslaget står det att om det finns ett centralt kollektivavtal mellan arbetsgivare och facklig organisation lägger inte lagen sig i var parterna sedan gör avvikelser från det avtalet. Men det måste finnas ett centralt avtal mellan arbetsgivare och lokal facklig organisation. Vi säger då att det faller ut en automatisk rätt att, där förbunden tycker att det passar bäst, göra överenskommelser om avvikelser om det finns en facklig organisation. Vi föreslår inte att det skall bli möjligt för företag att stifta individuella avtal. Det måste finnas en facklig organisation eller en fackklubb. Då tycker vi att det är ett bra sätt att gå till väga.

TV-reklam riktad till barn

Anf. 35 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag önskar ställa en fråga till utrikesministern, och den handlar om TV-reklam riktad till barn inom EU och naturligtvis också Sverige. Vi har ju ett förbud mot detta nu, ett förbud som om jag har förstått det rätt enligt Reuter prövas i EU-domstolen, där en generaladvokat som svar på en fråga har sagt att det mesta tyder på att vi inte kan få behålla den här lagstiftningen.

Jag vill fråga utrikesministern hur hon bedömer situationen och om vi verkligen löper den risken.

Anf. 36 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Jag har också läst det som Holger Gustafsson tar upp här. Jag inser att det här är en mycket snårig materia, och det är en juridisk materia i hög grad just nu där man ser efter var gränserna går.

Vi vill naturligtvis göra vad vi kan för att värna att våra barn inte skall få över sig reklam på ett okontrollerat sätt, men det är inte alldeles glasklart hur vi kommer att lyckas med det. Vi får komma tillbaka till det när vi vet mera om hur den juridiska processen skall vara. Jag tror att det är bra om Holger Gustafsson sedan för den diskussionen med kulturministern.

Anf. 37 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag kan kanske ändå få behålla utrikesministerns uppmärksamhet eftersom jag har börjat med det.

Om vi skulle förlora den här prövningen i domstolen, är utrikesministern eller regeringen då beredd att ta upp den här frågan på ett annat sätt än via domstolen, på politisk nivå?

Prot. 1996/97:3
19 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 38 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Vi försöker i Sverige skydda våra barn mot reklam av det här slaget. Om den väg som vi nu har gått inte längre visar sig vara framkomlig, skall vi självfallet titta på andra metoder. Men det känns samtidigt att vi blir mer och mer kringrända av den lagstiftning som finns internationellt. Det blir svårare och svårare för ett enskilt land att hålla det här utanför sig.

Jag kan inte gå djupare in i detta just nu, så vi får återkomma till den diskussionen.

Principbeslutet om pensionsreformen

Anf. 39 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Wallström.

I regeringsdeklarationen står det angående pensionerna:

”Det är angeläget med en bred politisk enighet kring framtidens pensioner. Arbetet med att reformera pensionssystemet fortsätter.”

Jag saknar en mening här, och den borde ha lytt: Den principproposition som riksdagen har tagit ligger fast.

Därför vill jag ställa en fråga: Är detta en lapsus, eller ligger det några tankar bakom detta?

Anf. 40 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är självklart att det som står i propositionen gäller. I övrigt är detta en fråga för min kollega Maj-Inger Klingvall, och jag utgår från att man mycket noga har granskat texten i budgetpropositionen. Jag vet att det är hela regeringens avsikt att samtalen i samrådsgruppen skall fortsätta och att man skall se till att denna fråga förs till en framgångsrik lösning.

Anf. 41 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Jag har en följdfråga till socialministern.

Det hade varit mycket enkelt att säga att princippropositionen ligger fast. I alla civiliserade samhällen finns grundbulten att avtal skall hållas. Nu var svaret mångordigt och litet osäkert, men jag hoppas att jag kan få ett absolut förtydligande om att den principproposition som riksdagen har tagit ligger fast.

Anf. 42 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag utgår från att Margit Gennsers parti också är representerat i samrådsgruppen, och där sker väl de här diskussionerna på ett förtroendefullt sätt. Det är väl om man ändrar sig som man skriver in det i propositionen.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 43 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Jag tycker inte att chefen för Socialdepartementet borde vara okunnig om att tidsplanerna har förskjutits väldigt mycket. Det är därför mycket viktigt, rent psykologiskt, att chefen för Socialdepartementet är rak och bestämd i den här frågan och kan ge ett klart och enkelt besked: Avtal skall hållas.

Anf. 44 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Självklart skall avtal hållas, Margit Gennser.

Tjänstesektorns betydelse för bekämpande av arbetslösheten

Anf. 45 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Östros.

Statsrådet har nyligen tillsatt en utredning som handlar om tjänster som riktar sig till hushållen. Detta tycks vara en het potatis. Vi har redan ganska stor kunskap om vad det här handlar om. Vi vet t.ex. att det finns en stor, ny marknad, eller om man så vill ett stort behov, där människor efterfrågar de här tjänsterna. Det handlar inte minst om barnfamiljer och pensionärer, om timpenningen kan hållas låg.

Vi vet att skattelättnader för företag som riktas mot denna marknad inte kostar någonting för staten, eftersom det är en ny marknad.

Vi vet att erfarenheterna från Danmark av ett liknande system är positiva, och där har detta permanentats efter en försöksverksamhet.

Vi vet framför allt att arbetslösheten har nått sådana höjder att allting behöver prövas för att vi skall komma till rätta med den.

Min fråga är helt enkelt: Vad behöver vi veta mer, statsrådet, för att våga oss på att öppna den här marknaden?

Anf. 46 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att göra en samhällsekonomisk analys av just detta: Kan en offentlig subvention av tjänstesektorn ge en effekt netto? Inger Davidson måste också vara medveten om att de pengarna naturligtvis tas någon annanstans ifrån och får en minskande effekt på något ställe. Det kan handla om minskade offentliga utgifter eller, om man tar det med ökade skatter, minskad privat konsumtion.

Inger Davidson är väldigt trosviss när det gäller effekterna, men det är inte alls någon självklar fråga.

Den andra delen i detta uppdrag går till Riksskatteverket. I dag kan det tyckas vara krångligt om man privat skall köpa en tjänst av en annan privatperson. Riksskatteverket skall därför se över om det går att hitta förenklingar i regelsystemen. Jag tror att det här kan vara en fruktbar väg för att göra det tydligare och enklare hur man betar sig när man skall betala in skatter och avgifter när man köper en tjänst av en privatperson.

Regeringen är villig att titta på alla idéer och uppslag om hur man bekämpar arbetslösheten – det är viktigt – men jag vill säga att det inte finns några självklara lösningar när det gäller tjänstesektorn.

Anf. 47 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Nu handlar det inte alls om min trosvisshet, utan om att det redan har gjorts utredningar som visar att det här ger positiva effekter för hela ekonomin. I Danmark har man t.o.m. räknat ut att staten tjänar på varje insatt krona i systemet. Det finns alltså redan underlag, och det finns erfarenheter från andra länder.

I Danmark började man med en försöksverksamhet. Finns det inte ens ett tillräckligt underlag, med tanke på alla, inte minst ungdomar, som bara står och väntar på att få någonting att göra i stället för att vara understimulerade eller inte alls stimulerade, därför att de inte kommer in på arbetsmarknaden? Kan vi tänka oss en försöksverksamhet på området?

Anf. 48 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Ett problem med den här frågan har varit just den ideologiska trosvisshet som har funnits, där man har varit beredd att säga att detta är värt alla kostnader och att det är självklart att det ger effekt. Desto underligare är det att den borgerliga regeringen inte genomförde några större projekt på detta område, med tanke på hur övertygad man är om att man skall kunna använda skattemedel för att stimulera tjänstesektorn. Det är viktigt att ordentligt begrunda frågan.

Det är också viktigt att inse att det inte är något huvudspår i kampen mot arbetslösheten. Det danska exemplet är intressant, men se hur många jobb det har gett netto! Det är inga stora effekter. Men det är tillräckligt intressant för att begrundas och övervägas.

Anf. 49 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Jag håller verkligen med om att det handlar om ideologiska låsningar. De finns i så fall, kanske ännu tydligare, på den socialdemokratiska sidan. Vi tillsatte en utredning, som lades fram. Det brukar vara gången, och sedan brukar det leda till att förslaget genomförs. Det hann vi aldrig göra. Men nu tillsätts det i stället en ny utredning, som skall utreda samma sak. Det beklagar jag.

Anf. 50 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Regeringen gör den bedömningen att det helt enkelt behövs att vi klargör vad som är de samhällsekonomiska konsekvenserna av att subventionera den här typen av tjänstesektor. Det är inte alls självklart att det är mer sysselsättning netto, utan det är precis som jag säger: att man samtidigt måste ta pengarna någonstans ifrån och att det har negativa effekter. Men frågan skall självfallet begrundas ordentligt.

Nordiskt samarbete i drogfrågor

Anf. 51 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Riksdagen har många gånger uttalat att vårt största sociala och medicinska problem är alkoholfrågan. Eftersom regeringsförklaringen saknar ett resonemang kring detta skulle jag vilja ställa ytterligare en fråga till socialministern. Inom parentes sagt måste hon ändå hållas räkning för att hon så här långt synes ta mycket allvarligt på detta stora problem.

Prot. 1996/97:3

19 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Min fråga blir då: Skulle det vara möjligt, när vi nu har sådana här frågor nära i tiden, inte minst i EU-förhandlingar, att lägga ett nordiskt perspektiv på frågan och agera tillsammans med våra grannländer? Det finns ändå en samsyn, inte minst på finskt och norskt håll, med det som Sverige tidigare har haft i sin grundsyn. Jag vill påstå att det också har varit en betydande framgång med nordisk alkoholpolitik.

Anf. 52 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Tack så mycket för de vänliga orden, Elver Jonsson.

Jag tycker att vi redan i dag försöker samordna oss i EU-sammanhang och uppträda i den här frågan med de andra nordiska länderna. Men jag skall gärna ta med mig detta uppslag och se om vi skulle kunna göra ytterligare någonting. Det kan ju vara idé också när det gäller ytterligare insatser att resonera kanske mera nära med de övriga nordiska länderna.

Det var ett gott uppslag, och det skall jag ta med mig.

Anf. 53 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Jag har en synpunkt till. Statsrådet sade i tidigare frågesvar att någonting har hänt. Det är möjligt att det har gjorts det, men jag skulle vilja påstå att det har brustit ifrån den samhälleliga sidan. Det har på statlig och kommunal nivå funnits en slapphet i dessa frågor. Krögarernas profitintresse har varit alltför starkt. Av politiska föredömen finns det mycket i övrigt att önska. Det är kanske mer det vi behöver se över, än att påstå att det behövs ändrade vanor hos befolkningen och ungdomen.

Anf. 54 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Det som är allvarligt är att man kan se en ändrad attityd hos unga människor. Det är okej att pröva droger i allt högre utsträckning. Det är okej att blanda droger. Vi kan se en mycket liberalare inställning. Det är klart att vi då har brustit i att försöka bilda opinion, att informera och att ge kunskaper. Vi har säkert brustit både som föräldrar och som beslutsfattare i detta jobb, eller litet grand sackat efter och trott att vi hade ordnat det redan.

Det krävs ett ansvarstagande från alla möjliga håll. Jag tror mycket på Folkhälsoinstitutets modell med lokala handlingsplaner både för kommunerna och i länen, för att se till så att man skaffar sig en medveten plan för hur man skall jobba med alkoholfrågorna och drogfrågorna totalt sett. Där kan vi alla bidra framöver.

Lärarutbildning för barns läs- och skrivutveckling

Anf. 55 LENNART FRIDÉN (m):

Fru talman! Jag vänder mig till Ylva Johansson, tillika min yrskollega, i en fråga som är väldigt väsentlig och där det nu pågår en kampanj. Det jag talar om är dyslexi.

Jag har två gånger tidigare, under förra året, ställt frågor till de båda ministrarna på departementet. Dessvärre blev det andra gången en skriftlig fråga. Jag hade gärna velat ställa frågan muntligen, medan vi fortfarande hade kvar muntliga frågor.

De svar som jag då har fått är för mig litet obegripliga. Man har konstaterat att det är kommunernas ansvar. En liten kommun som Bjurholm eller Vårgårda kan aldrig – det tror jag också att Ylva Johansson som lärare kan hålla med om – se till att lärarna utbildas, varken när det gäller den mycket speciella pedagogik som skall till när det gäller dyslexi eller de diagnosmetoder som också måste användas.

Min fråga är: Vad ämnar man göra från Utbildningsdepartementet, och när, för att vi skall få till stånd den lärarutbildning som behövs på detta område?

Anf. 56 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Vi är överens om vikten av att skolan lyckas lära alla barn läsa och skriva – den kanske mest grundläggande uppgiften som skolan har, som är av mycket stor betydelse. Det är inte så att ingenting är gjort. Ganska mycket görs redan. Skolverket har bl.a. bedrivit ett arbete med frågor om läs- och skrivutveckling. Men mer behöver göras. Det är viktigt att problemen uppmärksammas nu under kampanjen, vilket i sig är en del av lösningen.

Regeringen har nyligen tillsatt en särskild utredning som har till uppgift att komma med förslag om vilka ytterligare insatser regeringen kan vidta när det gäller att underlätta, förbättra och utveckla undervisningen så att läs- och skrivsvårigheter kan förebyggas och åtgärdas. Jag vill peka på några områden som är mycket centrala. Dels handlar det om lärarutbildningen – både den grundläggande utbildningen och fortbildningen – där jag tror att vi kommer att behöva göra förändringar och kompletteringar, dels handlar det om barns tidiga språkutveckling, som i förlängningen leder till den tidiga läs- och skrivutvecklingen. Där är det nödvändigt med ett närmare samarbete mellan skola och förskola.

Regeringen har också nyligen tillsatt en särskild kommitté som har till uppgift att ta fram ett gemensamt måldokument för sexårsverksamheten, grundskolan och skolbarnomsorgen. Dessa två utredningar har till uppgift att samverka för att ge de bästa lösningarna just när det gäller barns läs- och skrivutveckling.

Anf. 57 LENNART FRIDÉN (m):

Fru talman! Det låter bra. Det är synd att jag senast för ett par månader sedan fick svaret att det är en kommunal fråga. Det är uppenbart att också statsrådet har insett att det är en sak som är angelägen för hela lärarutbildningssidan i Sverige.

Det rör sig inte bara om svårigheter att läsa och skriva. Det blir också en hel del andra sociala handikapp. Det som ofta är utmärkande för just dyslektiker är bristande ordningssinne och ökad trötthet, beroende på att man får kämpa med att tillgodogöra sig text och annat. Man blir då också trött och okoncentrerad. Vi har säkert båda två haft elever som vi har bedömt som både slöa, slappa och ointresserade, men som i själva verket har haft detta bekymmer. Det är ett stort bekymmer för dem framöver.

Jag kan bara konstatera att man samtidigt glömmer att det ofta är mycket kreativa personer, som är konstnärligt lagda. Konstnärlighet är mer utmärkande för dyslektiker än för andra. Samtidigt som dyslektikerna får bekymmer genom denna oförmåga kan vi andra inte tillgodogöra oss

*Fel! Okänt
växelargument.*

dessa människors förmåga. Det måste vidtas rejäla åtgärder. Det är inte bara fråga om lärarutbildning, utan det är också fråga om det som rör sig runt omkring.

Anf. 58 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Självfallet är det så, att kommunerna har ansvar för hela verksamheten i skolan. Kommunerna kan inte frånsvara sig ansvaret för vissa elever eller vissa svårigheter, även om staten självfallet också har ett ansvar för hela verksamheten, eftersom vi ansvarar för bl.a. lärarutbildning, läroplaner, skollag och kursplaner.

Jag tror att det är viktigt att man i kommunen och ute i skolverksamheten också inser att det normala fallet i en skolklass eller i en skola inte är att barn är normala. Barn är i grunden väldigt olika, och skolan måste anpassa sig till att barn är olika och lär på olika sätt och under olika förutsättningar. Det är inte något exceptionellt att vissa barn har svårare i vissa avseenden och andra barn i andra avseenden. Det är det normala och dessutom önskvärda tillståndet att barn får en chans att bemötas utifrån sina skilda behov men också sina skilda förutsättningar och utvecklas maximalt i skolan.

Anf. 59 LENNART FRIDÉN (m):

Fru talman! Skall jag tolka det som att vi om något år kommer att få den komplettering av lärarutbildningen som varken Ylva Johansson eller jag fick när vi gick på lärarhögskolan?

Anf. 60 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Som jag sade tidigare har regeringen tillsatt en särskild utredning som skall lägga fram förslag på området. Den skall arbeta skyndsamt och vara klar inom ett år. När de förslagen finns för handen skall regeringen ta ställning till dem.

Beskattnings av förmånsbilar som en miljöreform

Anf. 61 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöminister Anna Lindh.

Regeringens förslag om en ny beskattning av förmånsbilar presenteras som en miljöreform. Jag har svårt att se miljöprofilen i reformen. Jag undrar om miljöministern kan tala om på vilket sätt koldioxidutsläppen kommer att minska.

Anf. 62 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Under en väldigt lång period har vi haft ett fullständigt orimligt system när det gäller beskattningen av förmånsbilar. Det har inneburit att man har kunnat åka hur mycket som helst privat med sin bil utan att man känt av någon kostnad för det. Nu bryter vi detta. Vi säger att den som kör privat med bilen också skall betala för den privata körningen. Samtidigt har vi tagit bort nybilsskatten och liknande, och det innebär att det blir billigare att köpa nya bilar, som också är renare bilar. Men kör man mycket med dem privat skall det också märkas i den egna

plånboken. Det är en väldigt viktig princip, och det tycker jag också är nyttigt för miljön. Man kan köra litet, men inte för mycket.

Prot. 1996/97:3
19 september

Anf. 63 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Den som i dag redan har en ny förmånsbil får en ökad kostnad, från 0 kr till 4 kr i marginalskatteökning. Men den som redan har en privat bil kommer att få en sänkt marginalsatt, från 13 kr till knappt 4 kr. Jag undrar, för att lätta dimridån, om detta kommer att leda till ökade koldioxidutsläpp eller minskade koldioxidutsläpp. Jag undrar om miljöministern skulle kunna återinföra spärregeln, som innebär att den som får sin bensin till bilen betald skall beskattas för bensinen motsvarande 4 000 mils körning.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 64 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Den gamla spärregeln på 4 000 mil innebar ju faktiskt en uppmuntran. Eftersom man ändå fick betala för att man körde 4 000 mil privat gällde det att köra så mycket som möjligt. Den gamla spärregeln var inte heller bra på det sättet. Det förslag som var uppe i våras var inte heller bra på det sättet. Det uppmuntrade också till en ökad privat körning när arbetsgivaren betalade bensinen.

Det system som vi lägger fram nu innebär att den enskilde själv får betala för sin bensin. Det tycker jag både ur rättviseperspektiv och ur miljöperspektiv är en bra framgång.

Gränsdragning mellan läkemedel och livsmedel

Anf. 65 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Det växer fram en produktion av livsmedel i dag som mycket tydligt har vetenskapligt underbyggda hälsoeffekter. Den produktionen sker framför allt i Japan och i USA men även i Sverige. Man kan se att dessa produkter på något sätt hamnar mellan läkemedelslagstiftningen och livsmedelslagstiftningen. Om de marknadsförs med hänvisning till sina hälsoeffekter får de egentligen bara säljas på apotek. Får inte hälsoeffekterna redovisas blir det svårt att utveckla dessa nya produkter.

Jag skulle vilja fråga jordbruksministern om hon är beredd att kanske tillsammans med socialministern se över det här gränslandet och se på detta framför allt med utgångspunkt i att behålla en restriktiv hållning som gynnar konsumenterna men också skapar möjligheter för en ny produktion.

Anf. 66 Jordbruksminister ANNICA ÅHNBERG (s):

Fru talman! *Functional foods* – eller funktionell föda, som vi kanske skall säga på svenska – är en mycket spännande och intressant utveckling. Det är någonting positivt att det tas fram livsmedel som svarar mot människors särskilda hälsobehov. Problemet är just marknadsföringen. Det är vår uppfattning att det bör finnas en tydlig gräns mellan det som marknadsförs som läkemedel och är avsett att användas som läkemedel och det som marknadsförs som en del i födan.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Självfallet följer vi vad som händer i det här gränslandet, som Lennart Daléus kallar det. Den svåra balanskonsten är att bejaka en utveckling som har positiva effekter för människor men också se till att konsumenters behov av en korrekt och noggrann information inte åsidosätts.

Jag delar i grunden uppfattningen att detta är en utveckling som är positiv. Men vi skall vara försiktiga och se till att hålla rågången mellan läkemedel och livsmedel.

Anf. 67 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! En del av den produktionen är redan i Sverige. Det rör sig om yoghurt och blåbärssoppa. Man kan tycka att det i någon mening är en trivial diskussion kring läkemedel och livsmedel. Om den här utvecklingen fortsätter kan det bli en väldigt stark ökning, såsom framför allt visat sig i Japan. Kanske finns det skäl att i förväg ha sett över situationen, så att vi inte tas på sängen om vi får en rejäl ökning av den här produktionen, om den smyger sig in i stor omfattning. Kanske är det en fråga för både jordbruksministern och måhända socialministern att redan nu förhålla sig till.

Anf. 68 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s):

Fru talman! Jag tror att vi alla som konsumenter känner en viss oro över att en vecka är det någon typ av livsmedel som är livsfarligt och nästa vecka någonting helt annat. Med tanke på den oro som konsumenten har inför maten måste vi finna regelverk som garanterar den största möjliga tryggheten.

Vi riskerar inte att bli tagna på sängen när det gäller den här processen. Vi är fullt medvetna om den, och vi följer den mycket noggrant. Balansgången är att bejaka utvecklingen utan att åsidosätta konsumenternas behov av en korrekt information, som varken lovar för mycket av en viss produkt eller undanhåller konsumenterna viktig information. Men jag kan försäkra Lennart Daléus att vi följer utvecklingen mycket noga och att ambitionen givetvis är att åstadkomma det som är bäst ur konsumentsynpunkt och att bejaka denna utveckling.

Laxfisket i Östersjön

Anf. 69 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! Också jag har en fråga till jordbruksministern. Det gäller laxfisket i Östersjön.

Enligt uppgifter som Miljöpartiet fick vid senaste EU-nämndssammanträdet har Sverige höjt ribban beträffande laxkvoten.

Jag skulle vilja veta anledningen till att regeringen sätter ribban högre än Fiskeriverket och över vad EU-kommissionären inom fiske är beredd att gå ned till.

Anf. 70 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s):

Fru talman! Jag kan försäkra Maggi Mikaelsson att om det vore så enkelt att Sveriges regering bestämde om laxfisket i Östersjön så skulle vi för länge sedan ha vidtagit de radikala åtgärder som är nödvändiga.

Men problemet är att om laxfisket i Östersjön förhandlar alla de länder som är indragna i detta fiske. I de förhandlingar som just nu förs och som, såvitt jag förstår, har avslutats i dag i Warszawa har vi hela tiden deltagit med ambitionen att få ned kvoten för hur mycket lax som får tas ut i Östersjön i syfte att skydda den vilda laxen i Östersjön. Men det är inte vi ensamma som bestämmer. I en förhandling är det alltid fråga om att hitta den kompromiss som ändå innebär steg åt rätt håll.

Anf. 71 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! I en förhandling är det också viktigt vilket utgångsläge man har. Sveriges utgångsläge tidigare har varit att halvera kvoten. Det skulle innebära att man hamnade någonstans kring 200 000–225 000 laxar, någonting som det borde ha varit möjligt att få igenom vid den förhandling som just har avslutats. Men Sverige har lagt sig på en högre nivå, vilket kan ha bidragit till att man nu inte fått igenom förslaget. Det tycker jag är beklagligt.

Jag vill höra om det är sant att den svenska nivån har varit 300 000 laxar, alltså över vad bl.a. Fiskeriverket har föreslagit.

Anf. 72 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s):

Fru talman! Vår ambition från svensk sida har hela tiden varit att komma så långt ned som möjligt när det gäller uttaget av lax i Östersjön. Jag vill att det skall stå alldeles klart att det inte finns någon skild ambition eller målsättning från olika partier i riksdagen eller från regeringen, utan här handlar det möjligen om en förhandlingstaktik. Det kan vara lätt att vara kritisk när man står utanför en förhandling. Man kan naturligtvis välja att själv förse sig med en gloria kring huvudet och vingar på ryggen och säga att man inte går med på att någon lax tas upp i Östersjön. Men man kan också sätta upp som mål att det gäller att i verkligheten ta ett steg åt rätt håll. Det har hela tiden varit vår ambition att komma så långt ned som möjligt.

Anf. 73 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! Ett kort konstaterande: Både glorian och vingarna har ramlat av det senaste året från jordbruksministern.

Frihandelsavtalet mellan EU och Sydafrika

Anf. 74 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesministern.

Nyligen besökte jag Sydafrika. Där finns nu en betydande oro för att det frihandelsavtal mellan EU och Sydafrika som håller på att arbetas fram – mestadels till förmån för EU såvitt jag förstår – skall bli synnerligen magert ur Sydafrikas synpunkt. T.ex. har en diger lista på s.k. känsliga produkter presenterats av EU. Konflikten är ganska uppenbar, eftersom det till stor del rör sig om frukt och vin. Då kan vi förstå att det kan vara komplicerat. Men vi vet också att handelsmöjligheter har en mycket stor betydelse för den fortsatta utvecklingen och demokratiseringsprocessen i Sydafrika. Sverige har under mycket lång tid stött den utvecklingen i Sydafrika.

Prot. 1996/97:3

19 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Fel! *Okänt*
växelargument.

Jag vill därför fråga utrikesministern: Vad har regeringen gjort hittills, och hur tänker regeringen arbeta i EU för att få fram ett ur Sydafrikas synpunkt så positivt frihandelsavtal som möjligt?

Anf. 75 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Alla avtal som sluts mellan två parter skall vara till fördel för båda parterna. Dock kan jag erkänna att jag under resans gång varit rätt kritisk därför att EU inte kunnat komma till skott. Vi har inte kunnat komma överens. Det finns litet olika synpunkter på detta. Det har tagit väldigt lång tid innan kommissionen fick uppdraget att förhandla. Undantagslistan har varit väldigt lång.

Vi har kritiserat detta. Vi försöker verka för mera av handel och naturligtvis allmänt mera av frihandel. Inte minst gäller det avtalet med Sydafrika.

Vi är flera om detta inom unionen, men vår inställning är alldeles klar: så få undantag som möjligt.

Anf. 76 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag förstår att det inte är enkelt, men samtidigt är det bra att höra att Sverige har drivit på. Jag hoppas att Sverige också kan hjälpa de övriga nordiska länderna att verkligen jobba för det här.

Den konferens jag var på var mellan europeiska länder och Sydafrika. Alla var väldigt positiva, men när den här frågan kom upp blev det genast mycket mera komplicerat. Därför är det viktigt att vi verkligen driver på i denna fråga.

Anf. 77 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Jag kan bara bekräfta att vi är helt överens om detta. I ett land som Sydafrika, med den bakgrund och historia det har, finns det väldigt mycket att öppna för. Det är viktigt att vi har en generös attityd men också att vi ser att det kan vara av ömsesidig nytta att ha den här typen av handelsavtal.

Anf. 78 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! En liten fundering till. Det har kommit fram att länderna runt omkring i södra Afrika hyser en viss oro för att Sydafrika skall få väldigt mycket bättre villkor än vad de själva har. Det är viktigt att ta in hela södra Afrika och ha det i tankarna vid förhandlingarna.

Anf. 79 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Jag hade i går besök av min botswanske kollega. Han tog upp detta som en särskild punkt med mig. Länderna runt omkring Sydafrika kan komma att beröras av handelsavtalet mellan EU och Sydafrika.

Vidare fick jag klart för mig att det nu mellan Sydafrika och dess grannländer finns en överenskommelse om att de skall ha full information om hur förhandlingarna förs. Det ser jag som ett positivt tecken på att man tar hänsyn till varandra nere i södra Afrika.

Anf. 80 TALMANNEN:

5 § Information från regeringen om en rapport om barn i dag

Anf. 81 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Under de senaste åren har det vid olika tillfällen kommit oroande signaler om hur barnen påverkas av de besparingar som nu genomförs i stat och kommuner. Av den anledningen lämnas, i anslutning till årets budgetproposition, en särskild redovisning över hur barnens situation ser ut på några olika områden.

Det projekt vars resultat jag nu kortfattat kommer att redovisa har bedrivits inom Socialdepartementet. Syftet har varit att ge en aktuell bild av hur barns villkor ser ut på några olika områden. Projektet har haft arbetsnamnet *Barnbilagan*. Den nu publicerade rapporten har vi kallat *Barn idag*.

Barn idag koncentrerar sig i huvudsak på barn och ungdomar i grundskoleåldrarna.

Barn idag publiceras i serien departementspromemorior och kommer under dagen att överlämnas till riksdagens ledamöter. Samtidigt sänds *Barn idag* till samtliga kommuner och till berörda myndigheter och organisationer. Avsikten är att under början av 1997 ge ut en omarbetad version i bokform. Boken kommer att innehålla exempel på olika arbetssätt. Bokens målgrupp blir politiker i kommuner och landsting samt personer som arbetar med barn och unga.

Låt mig inledningsvis konstatera att det är ofrånkomligt att den omfattande sanering av statsfinanserna som har varit nödvändig under de senaste åren även påverkar den uppväxande generationen. Samtidigt är en sanerad ekonomi en väsentlig förutsättning för att vi skall kunna garantera goda uppväxtvillkor för barn och unga. Ett fortsatt stort budgetunderskott skulle öka vår statsskuld och inteckna framtiden. Inte minst med tanke på barnen har det varit nödvändigt att hejda den utvecklingen.

Det är emellertid glädjande att kunna konstatera att *Barn idag*, till övervägande del, ger en ljus bild av hur våra barn har det. *Barn idag* belyser också en del problem, men sammanfattningsvis kan man ändå säga att barn och unga i Sverige fortfarande lever under goda villkor. Det gäller i synnerhet om man anlägger ett internationellt perspektiv.

Ett återkommande resonemang i *Barn idag* handlar om det värde som väl fungerande allmänna insatser – exempelvis barnomsorg, skola och barnhälsovård – har. God kvalitet i de allmänna insatserna är kanske den allra viktigaste förebyggande åtgärd som vi kan vidta då det gäller att förhindra uppkomsten av olika former av problem hos barn och unga.

En väl fungerande verksamhet i skola och barnomsorg är också en förutsättning för att barn med behov av särskilt stöd skall kunna få detta stöd när de deltar i verksamheten i vanliga klasser eller i vanliga barnomsorgsgrupper.

De uppföljningar som Socialstyrelsen respektive Skolverket har genomfört under 1995 och 1996 visar att kommunerna, trots ett omfattande

*Information från
regeringen*

besparingsprogram, har klarat att bibehålla en acceptabel kvalitetsnivå i barnomsorgen och i skolan.

Samtidigt kan man, av det material som presenteras i *Barn idag*, dra slutsatsen att eventuella ytterligare besparingar måste genomföras med stor uppmärksamhet riktad mot vilka tänkbara konsekvenser besparingen får på verksamhetens allmänna kvalitet.

Om kvaliteten i de allmänna insatserna påverkas på ett sådant sätt att de förebyggande funktionerna inte längre kan fyllas, eller om en kvalitetssänkning skulle innebära att barn med behov av särskilt stöd inte längre kan tas emot i den ordinarie verksamheten, riskerar vi att få betala den kortsiktiga besparingen genom framtida kostnadsökningar.

Ett annat resonemang som återkommer på flera olika ställen i *Barn idag* är hur viktigt det är att vi skapar bra skyddsnät omkring barnen. I det skyddsnätet inkluderas givetvis engagerade och kunniga vuxna i skolan och barnomsorgen, men ännu viktigare är kanske det skyddsnät som vi väver runt familjen. Flera olika forskningsrapporter visar på värdet av ett väl utvecklat stöd till barnfamiljerna.

I nätverket omkring familjen ingår naturligtvis också andra vuxna i grannskapet, ett fungerande och aktivt föreningsliv samt ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter.

Ett fungerande skyddsnät är av särskilt stor betydelse för barn som utsätts för olika former av övergrepp.

I skyddsnätet omkring barnen inkluderar jag även ett förtroendefullt och fungerande samarbete mellan de olika yrkesgrupper som arbetar med barn och unga. Många kommuner har valt att samla ansvaret för de allmänna barn- och ungdomsfrågorna hos exempelvis en barn- och ungdomsnämnd. Det yttersta ansvaret för att sätta in åtgärder för barn som har behov av särskilt stöd ligger emellertid ofta kvar hos socialnämnderna. Den här typen av tudelat ansvar för barn- och ungdomsfrågorna ökar givetvis behovet av att samverka mellan de olika ansvariga nämnderna och deras tjänstemän fungerar. Rapporten innehåller oroande uppgifter om att det här samarbetet inte fungerar på det sätt som är avsett.

Brister i samarbetet mellan de vuxna får givetvis aldrig bidra till att olika stödinsatser för barn och unga försenas eller kanske helt uteblir.

Skyldigheten att föra information vidare och att vidta lämpliga åtgärder regleras i socialtjänstlagen. Socialtjänstkommittén har i sitt betänkande föreslagit att kommunernas socialtjänst får ett mer uttalat ansvar för att utbilda och informera övriga kommunala förvaltningar och andra som berörs av skyldigheten att föra information vidare, om man misstänker att barn far illa. På den här punkten delar jag helt Socialtjänstkommitténs uppfattning. Kommitténs förslag bereds för närvarande i regeringskansliet, och regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i den här frågan.

I *Barn idag* pekar man också ut en del områden där det skulle vara möjligt att genomföra kvalitetsförbättringar. Det gäller bl.a. arbetet med att upprätta lokala mål för arbetet i skolan och förskolan. Exempelvis framhåller Socialstyrelsen att kvaliteten i förskolan är nära förknippad med att det finns ett fungerande måldokument och en genomtänkt pedagogisk planering av verksamheten. Skolverket framför en liknande uppfattning i rapporten *Bilden av skolan*. Samtidigt anser båda myndigheterna att arbetet med att utarbeta lokala planer behöver förbättras. I synner-

het gäller detta planernas koppling till de organisatoriska och ekonomiska förutsättningarna i kommunen.

Måldokument som har en realistisk koppling till den ekonomiska verkligheten är också en viktig förutsättning för att det skall vara möjligt att beskriva konsekvenserna av olika ekonomiska beslut. Inte minst av den orsaken finns det anledning att understryka värdet av ett fortsatt utvecklingsarbete på det här området.

Jag vill i det sammanhanget erinra om det arbete med att ta fram ett nytt måldokument för den pedagogiska verksamheten för barn och ungdom i åldrarna 6–16 år som skolministern har tagit initiativ till.

I *Barn idag* understryks på punkt efter punkt värdet av samhällets generella insatser.

Det är min förhoppning att *Barn idag* skall kunna få ett brett användningsområde och att materialet skall komma till nytta som diskussionsunderlag i kommunerna, i de politiska partierna och i andra organisationer.

Barn idag skiljer sig från annat liknande material genom att barn, i enlighet med de principer som anges i barnkonventionen, själva får komma till tals och ge uttryck för sina ståndpunkter, men också genom att rapporten innehåller intervjuer med aktuella forskare som framför sin personliga syn på olika frågor.

Barn idag tar sin utgångspunkt i det positiva. Det är viktigt att vi inte låter oss förlamas av de problem som vi arbetar med. Vi måste också se de möjligheter som finns – möjligheter att utveckla samhället i en riktning som gynnar barnen.

Anf. 82 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Först vill jag till statsrådet Maj-Inger Klingvall säga att det är med stor glädje som vi i dag mottar denna rapport. Vi är många politiker – inklusive statsrådet själv, förmodar jag – och frivilligorganisationer som arbetar för barns rättigheter som har väntat på den här rapporten.

En annan sak som jag vill understryka är den värdegemenskap som vi har. Vid en internationell jämförelse befinner sig svenska barn i en ovanligt gynnad situation. Detta bör vi vara väl medvetna om.

Vi har ännu inte haft möjlighet att ta del av budgeten – den läggs fram först i morgon. Det går alltså inte att jämföra rapporten med budgeten.

Den föreställning som jag och många med mig har haft när vi har väntat på rapporten är att den skulle följa den vanliga statsbudgeten och ange hur de olika posterna får återverkningar för barn – positiva eller negativa. Jag trodde att barnperspektivet skulle komma in på det sättet. Men upplägget av rapporten är helt annorlunda, och jag vill därför fråga: Rör det sig om en förändring av målsättningen eller har detta varit avsikten hela tiden?

Jag vill också fråga statsrådet om detta med besparingar i kommuner och landsting. De medför väldigt uppenbara problem när det gäller barns situation i vårt samhälle. Nedskärningarna har lett till klara försämringar. Statsrådet Ylva Johansson påtalade senast i går att man som en effekt av nedskärningarna hade sett hur barn med särskilda behov verkligen har fått lida. Finns det några konkreta resonemang eller åtgärdsförslag för att man skall se till att det inte blir ytterligare nedskärningar framför allt för de barn som har störst behov?

Prot. 1996/97:3

19 september

***Fel! Okänt
växelargument.***

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 83 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Avsikten med rapporten *Barn idag* är inte att ge en konsekvensanalys i den mening som Eva Zetterberg avsåg. Avsikten är att ge en aktuell bild till riksdagen av hur barn har det. Rapporten innehåller också konsekvensbeskrivningar, men inte i form av siffror och tabeller. Det är barnen själva och forskare inom detta område som berättar om konsekvenserna. Så är det upplagt.

Avsikten är just att ge en nära verklighetsbild av barns situation och då komma bort ifrån normalt rätt torra och tabellfyllda promemorior. Detta ger en helt annan bild av hur barns verklighet ser ut i dag.

När det gäller den andra frågan om kommunerna handlar regeringens allmänna politik naturligtvis om att man skall få ordning på statsfinanserna – vilket vi är på god väg att få – och få ned arbetslösheten. Därmed stärks också kommunernas möjligheter att skapa goda förutsättningar för barnen.

Anf. 84 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Det är ett värdefullt perspektiv som anläggs i rapporten – det lilla jag har hunnit att läsa i dag – att det lyfts fram hur barnen själva beskriver sin situation. Människor som inte är direkt kopplade till den politiska apparaten bidrar också med sina erfarenheter och kunskaper.

Men jag vill ändå hävda att det är viktigt också med konsekvensbeskrivningarna så att vi kan se hur barn direkt drabbas eller gynnas av förslagen i den budget som läggs fram. Därför vill jag ändå fråga statsrådet: Kan vi förvänta att det kommer en annan sådan rapport? Jag tror att det finns ett behov av att få fakta presenterade, dvs. en beskrivning även i tabellform så att man kan se de direkta konsekvenserna av de politiska besluten och förslagen.

Anf. 85 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Jag kan bara svara för den rapport som vi lämnar i dag. I dag har vi valt att försöka att ge en så aktuell bild av barns situation som vi kan till riksdagens ledamöter.

Vår förhoppning är naturligtvis att man utifrån denna aktuella beskrivning skall få i gång en levande och aktiv debatt. Om kunskaperna ökar, ökar därmed också kvaliteten i de åtgärder som vi vidtar. Då får vi ett bättre beslutsunderlag när vi skall fatta viktiga beslut.

Anf. 86 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Jag vill också tacka statsrådet för den här rapporten. Alla sammanfattningar som har med barns situation att göra är viktiga. Ändå delar jag Eva Zetterbergs förvåning över uppläggnen.

När arbetet påbörjades under fyrklöverregeringens tid hade man den norska barnbilagan som förebild. Den finns med i budgeten och är en konsekvensanalys på varje område. Vad har respektive budgetbeslut betytt för barnen? Jag vill också fråga om det pågår ett sådant arbete. Vi har fått den uppfattningen att ett material av den typen skulle presenteras för riksdagen.

Den 17 april i år hade vi en barndebatt här i kammaren. Då förelades ett antal rapporter som handlade om barnens psykiska hälsa. Det hade

kommit flera larmrapporter under våren, bl.a. från Barnombudsmannen men också från många andra, som visade att barns psykiska hälsa försämrades väldigt snabbt och i väldigt hög grad. Detta gäller också vid en internationell jämförelse. Vi ligger inte bra till när det gäller barns psykiska hälsa.

Det handlade under den debatten mycket om hur regeringen skulle möta problemen. Ett av huvudnumren var just att man hänvisade till den barnbilaga som skulle komma nu i höst. Då undrar jag: Vilka slutsatser har regeringen dragit av den stora ökningen av barn med psykiska problem? Detta har bl.a. lett till att barn- och ungdomspsykiatriska mottagningar har fördubblat väntetiderna. Har detta påverkat budgetarbetet på något sätt?

Anf. 87 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Vi har förstås tittat på den norska barnbilagan. Den har också inspirerat oss i vårt eget arbete med rapporten *Barn idag*. Men vi har inte fastnat för den uppläggningsen. Vi ville ge denna rapport om barns situation en mycket mera verklighetsnära anknytning än vad den norska barnbilagan i form av en konsekvensanalys ger. Den handlar alltså väldigt mycket om siffror, tabeller och diagram. Vi ville att barn skulle komma till tals på ett helt annat sätt i den rapport som vi lägger på riksdagens bord i dag.

När det gäller barns psykiska hälsa pågår det ett arbete i den kommitté som har tillsatts. Den arbetar med vård och stöd till ungdomar med psykiska problem. Tanken är att man i detta utredningsarbete skall göra en djupdykning i detta svåra och mycket angelägna område.

Det är väldigt svårt att i dag ha någon bestämd uppfattning om vad det ökande antalet barn och ungdomar med psykiska problem beror på. Vi kan se att antalet barn med psykiska problem och antalet vuxna med psykiska problem följs åt. Ökningen är densamma i både barngruppen och vuxengruppen. Det gör det naturligtvis väldigt angeläget att vi tittar på andelen barn som har psykiska problem, och det är ett arbete som pågår.

Anf. 88 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Det är bra att barn får komma till tals, men då blir bilden också väldigt fragmentarisk. Den helhetsbild som vi efterlyser finns ju inte med. Vi måste nog ha en sådan för att vi skall kunna gå vidare och för att vi skall kunna ta ställning till om vi vågar oss på nedskärningar och samtidigt se hur dessa påverkar barnen.

Jag har inte hunnit läsa rapporten, men jag har bläddrat litet grand i den, och jag hittar ingenting om t.ex. konsekvenserna av de minskade barnbidragen och de senarelagda utbetalningarna. Vi får t.ex. rapporter om att livsmedelsaffärerna är nästan tomma mellan den 20:e och den 25:e, därför att det uppstår ett glapp mellan barnbidraget och lönen för dem som inte är arbetslösa. Dessutom har flerbarnstillägget tagits bort. Men det finns inga bedömningar av hur detta har påverkat barnen, och det efterlyser jag fortfarande.

När det sedan gäller effekterna på barns psykiska hälsa, som kanske ändå är det allvarligaste, arbetade kommittén redan i våras när vi hade en

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

debatt här. Men då fick vi uppfattningen att någonting skulle hända under tiden fram till dess att barnbilagan lades fram. Därför undrar jag: Har ingenting hänt som gör att man vet mer om överbeläggningen på de psykiatriska barn- och ungdomsmottagningarna, eller har några insatser gjorts för att minska överbeläggningen? Det är ju oerhört allvarligt att t.ex. ungdomar och barn som är beredda att ta livet av sig och som söker kontakt med en psykiatrisk barn- och ungdomsmottagning inte får komma dit direkt utan får vänta i flera veckor och kanske månader.

Anf. 89 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Jag håller inte med om att rapporten ger en fragmentarisk bild. Däremot ger den inte någon heltäckande bild. Men i rapporten försöker man täcka de för barn viktiga områdena. Det görs en beskrivning dels av de nätverk som finns runt barn, dels av barns familjesituation. När det gäller barn med psykiska besvär finns det ett särskilt avsnitt som handlar om utsatta barn och deras särskilda problem.

Arbetet pågår i kommittén, vilket naturligtvis kommer att bli en värdefull utgångspunkt för ett remissarbete och en fortsatt bearbetning. Det här är nämligen, precis som Inger Davidson säger, en svår fråga, och den bör vi ta på allra största allvar.

Anf. 90 LISELOTTE WÄGÖ (m):

Fru talman! Jag skall också be att få tacka så mycket för den information som vi har fått. Jag kommer med stort intresse att ta del av rapporten, som vi väl får del av under morgondagen.

Jag hoppas ändå att rapporten på något sätt har fått statsrådet Klingvall att fundera litet grand över hur vi bäst kan stärka familjerna i deras viktiga arbete. Statsrådet betonar ju själv, både i informationen och i de svar vi har fått, hur viktig familjen är för att barnen skall må bra. Jag har då en fråga till statsrådet: Vilka konkreta åtgärder avser statsrådet att vidta under mandatperioden för ett väl fungerande familjepolitiskt stöd?

Som statsrådet säger mår självfallet de allra flesta barn i Sverige mycket bra. Men det finns en grupp barn som mår riktigt dåligt. Vilka åtgärder kommer statsrådet att vidta, med anledning av rapporten, för att stötta och hjälpa dessa barn?

I samband med debatten om barns villkor som vi hade i våras, vilken Inger Davidson hänvisade till, gjorde statsrådet ett häpnadsväckande påstående. Statsrådet sade att en av orsakerna till att många barn i Sverige har psykiska problem kan vara den friskolereform som den borgerliga regeringen införde. Vidhåller statsrådet detta påstående?

Anf. 91 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Det är naturligtvis så, Liselotte Wägö, att jag inte i dag kan lägga fram några konkreta förslag utifrån en rapport som jag själv har fått i dag. Meningen är att både jag och riksdagens ledamöter skall läsa och ta del av de slutsatser och den kunskap som rapporten kan ge oss.

När det gäller den andra frågan antar jag att Liselotte Wägö hänvisar till en barndebatt som vi hade i våras. Då handlade det om barn och segregering i fråga om friskolor och inte om psykiska problem.

Anf. 92 LISELOTTE WÄGÖ (m):

Fru talman! Debatten handlade om barns villkor. Statsrådet gjorde faktiskt det nämnda påståendet. Jag vill ställa en följdfråga: Har statsrådet funnit något stöd i rapporten för ett sådant påstående? Det kanske är för tidigt att dra alltför långtgående slutsatser av rapporten. Men kan inte statsrådet ändå svara på om det i dag finns någon anledning att se över det familjepolitiska stödet? Jag ställer frågan med tanke på de uttalanden som statsrådet gör om familjen och familjens viktiga uppgift när det gäller hur våra barn mår osv.

Prot. 1996/97:3

19 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 93 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Jag skall läsa rapporten och ber att få återkomma med konkreta funderingar i förhållande till vad rapporten har att komma med.

Det familjepolitiska stödet är ett stöd som vi i dag är mycket glada över att ha i Sverige. Det gör att vi kan stödja familjerna, så att de kan förena ansvar för både barn och arbete. Det är ett stöd som vi kommer att hålla fast vid och förhoppningsvis skall kunna utveckla vidare när ekonomin så tillåter.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

1996/97:6 till konstitutionsutskottet

1996/97:8 och 9 till justitieutskottet

Skrivelse

1996/97:2 till jordbruksutskottet

7 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

1996/97:3 Kulturpolitik

1996/97:4 Totalförsvar i förnyelse – etapp 2

1996/97:5 Forskning och samhälle

1996/97:11 Beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred

1996/97:22 Statliga stiftelser

1996/97:26 Fortsatt giltighet av 1952 års tvångsmedelslag och lagen om hemlig kameraövervakning

1996/97:31 Vissa frågor om hur revisorer i stiftelser utses och entledigas

Skrivelse

1996/97:24 Invandrings- och flyktingpolitiken

8 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 17 september

1996/97:1 av *Chatrine Pålsson* (kd) till statsministern
Vårdens resurser

1996/97:2 av *Sten Andersson* (m) till statsrådet Thomas Östros
Hyresgästers självförvaltning

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 september.

9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 september

1996/97:1 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern
Stöd till kärnforskning för civilt bruk i öst

1996/97:2 av *Inger Davidson* (kd) till arbetsmarknadsministern
Hushållstjänster

1996/97:3 av *Sonja Fransson* (s) till kulturministern
Kommunala musikskolan

1996/97:4 av *Ewa Larsson* (mp) till kommunikationsministern
Betalstationer i Stockholm

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 september.

10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 17 september

1995/96:693 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Pierre Schori
Användningen av biståndsmedel

1995/96:704 av *Birgitta Hambræus* (c) till kommunikationsministern
Datorerna och år 2000

1995/96:707 av *Chatrine Pålsson* (kd) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Föräldrapenning för egenföretagare

1995/96:709 av *Eva Zetterberg* (v) till utrikesministern
Situationen för iranska flyktingar i Turkiet

1995/96:671 av *Bengt Hurtig* (v) till finansministern
Sveriges EU-avgift

1995/96:691 av *Sten Tolgfors* (m) till statsministern
EMU

1995/96:694 av *Göte Jonsson* (m) till miljöministern
Kalkningsverksamhet

1995/96:698 av *Karin Pilsäter* (fp) till inrikesministern
Hyresförhandlingslagen

1995/96:699 av *Eva Goës* (mp) till miljöministern

Långforsens kraftverk

1995/96:702 av *Sonja Fransson* (s) till socialministern
Institutionen för tvångsvård för vuxna

1995/96:705 av *Carina Hägg* (s) till miljöministern
Fast förbindelse mellan Afrika och Europa

1995/96:706 av *Eva Zetterberg* (v) till utrikesministern
Kvinnlig generalsekreterare till FN

1995/96:708 av *Eva Zetterberg* (v) till utrikesministern
Konflikten i de kurdiska områdena

1995/96:711 av *Eva Zetterberg* (v) till utrikesministern
Sveriges medverkan till konfliktlösning i de kurdiska områdena

1995/96:712 av *Ronny Olander* (s) till statsrådet Thomas Östros
Skatteuttaget

1995/96:713 av *Carina Hägg* (s) till justitieministern
Omskärkelse av kvinnor

1995/96:715 av *Ronny Olander* (s) till inrikesministern
Bostadsbyggandet

1995/96:716 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till statsrådet Ylva Johansson
Sponsrade läromedel

***Fel! Okänt
växelargument.***

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 24 september.

11 § Kammaren åtskildes kl. 15.27.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Fel! *Okänt*
växelargument.

1 § Nya riksdagsledamöter, m.m.	1
2 § Meddelande om plan för kammarens sammanträden	2
3 § Meddelande om debatt med anledning av budgetproposition- en	2
4 § Frågestund	2
Anf. 1 TALMANNEN	2
<i>EU-stöd till miljöorganisationer</i>	2
Anf. 2 LENNART DALÉUS (c)	2
Anf. 3 Miljöminister ANNA LINDH (s)	3
Anf. 4 LENNART DALÉUS (c)	3
Anf. 5 Miljöminister ANNA LINDH (s)	3
<i>Regeringspartiets relation till LO</i>	3
Anf. 6 PATRIK NORINDER (m)	3
Anf. 7 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	3
Anf. 8 PATRIK NORINDER (m)	4
Anf. 9 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	4
<i>Svenskt bistånd till militär utrustning samt EU och barns rättigheter</i>	4
Anf. 10 EVA ZETTERBERG (v)	4
Anf. 11 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	4
Anf. 12 TALMANNEN	5
Anf. 13 EVA ZETTERBERG (v)	5
Anf. 14 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	5
<i>Assistansersättning till funktionshindrade</i>	5
Anf. 15 KERSTIN HEINEMANN (fp)	5
Anf. 16 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	6
Anf. 17 KERSTIN HEINEMANN (fp)	6
Anf. 18 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	6
<i>Följderna av en sänkning av ölskatten</i>	6
Anf. 19 INGRID NÄSLUND (kd)	6
Anf. 20 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	6
Anf. 21 INGRID NÄSLUND (kd)	7
Anf. 22 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	7
Anf. 23 INGRID NÄSLUND (kd)	7
Anf. 24 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	7
<i>Förändringar i fastighetsskatten</i>	8
Anf. 25 CARL FREDRIK GRAF (m)	8
Anf. 26 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	8
Anf. 27 CARL FREDRIK GRAF (m)	8
Anf. 28 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	8
<i>Arbetsrätten</i>	9
Anf. 29 KENT OLSSON (m)	9
Anf. 30 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	9
Anf. 31 KENT OLSSON (m)	9

Anf. 32 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	9
Anf. 33 KENT OLSSON (m).....	10
Anf. 34 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	10
<i>TV-reklam riktad till barn</i>	10
Anf. 35 HOLGER GUSTAFSSON (kd).....	10
Anf. 36 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	10
Anf. 37 HOLGER GUSTAFSSON (kd).....	10
Anf. 38 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	11
<i>Principbeslutet om pensionsreformen</i>	11
Anf. 39 MARGIT GENNSER (m).....	11
Anf. 40 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	11
Anf. 41 MARGIT GENNSER (m).....	11
Anf. 42 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	11
Anf. 43 MARGIT GENNSER (m).....	12
Anf. 44 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	12
<i>Tjänstesektorns betydelse för bekämpande av arbetslösheten</i>	12
Anf. 45 INGER DAVIDSON (kd).....	12
Anf. 46 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	12
Anf. 47 INGER DAVIDSON (kd).....	13
Anf. 48 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	13
Anf. 49 INGER DAVIDSON (kd).....	13
Anf. 50 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	13
<i>Nordiskt samarbete i drogfrågor</i>	13
Anf. 51 ELVER JONSSON (fp).....	13
Anf. 52 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	14
Anf. 53 ELVER JONSSON (fp).....	14
Anf. 54 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	14
<i>Lärarytelse för barns läs- och skrivutveckling</i>	14
Anf. 55 LENNART FRIDÉN (m).....	14
Anf. 56 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	15
Anf. 57 LENNART FRIDÉN (m).....	15
Anf. 58 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	16
Anf. 59 LENNART FRIDÉN (m).....	16
Anf. 60 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	16
<i>Beskattning av förmånsbilar som en miljöreform</i>	16
Anf. 61 EWA LARSSON (mp).....	16
Anf. 62 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	16
Anf. 63 EWA LARSSON (mp).....	17
Anf. 64 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	17
<i>Gränsdragning mellan läkemedel och livsmedel</i>	17
Anf. 65 LENNART DALÉUS (c).....	17
Anf. 66 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s).....	17
Anf. 67 LENNART DALÉUS (c).....	18
Anf. 68 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s).....	18
<i>Laxfisket i Östersjön</i>	18
Anf. 69 MAGGI MIKAELSSON (v).....	18
Anf. 70 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s).....	18
Anf. 71 MAGGI MIKAELSSON (v).....	19

Anf. 72 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s).....	19
Anf. 73 MAGGI MIKAELSSON (v).....	19
<i>Frihandelsavtalet mellan EU och Sydafrika</i>	<i>19</i>
Anf. 74 MARIANNE ANDERSSON (c).....	19
Anf. 75 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	20
Anf. 76 MARIANNE ANDERSSON (c).....	20
Anf. 77 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	20
Anf. 78 MARIANNE ANDERSSON (c).....	20
Anf. 79 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	20
Anf. 80 TALMANNEN	20
5 § Information från regeringen om en rapport om barn i dag	21
Anf. 81 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	21
Anf. 82 EVA ZETTERBERG (v).....	23
Anf. 83 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	24
Anf. 84 EVA ZETTERBERG (v).....	24
Anf. 85 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	24
Anf. 86 INGER DAVIDSON (kd).....	24
Anf. 87 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	25
Anf. 88 INGER DAVIDSON (kd).....	25
Anf. 89 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	26
Anf. 90 LISELOTTE WÅGÖ (m)	26
Anf. 91 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	26
Anf. 92 LISELOTTE WÅGÖ (m)	27
Anf. 93 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	27
6 § Hänvisning av ärenden till utskott.....	27
7 § Bordläggning	27
8 § Anmälan om interpellationer	28
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	28
10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	28
11 § Kammarken åtskildes kl. 15.27.	29

Gotab, Stockholm 1996